

UTLYSNING

Kompleks gjellesykdom – forebygging og nye verktøy for evaluering av gjellefunksjon

FHF lyser ut inntil 15 millioner NOK for å fremskaffe kunnskap om forebyggende tiltak mot kompleks gjellesykdom og utvikle nye verktøy for å evaluere gjellefunksjon på merdkanten.

Søkere kan være universitets- og høyskolesektoren, forskningsinstitutter, forskningsmiljøer og bedrifter i sjømatnæringen. Tilsagnsmottaker må være et FoU-miljø, som også skal ha prosjektledelsen.

FHF's *Retningslinjer for prosjektbeskrivelser FoU-prosjekt* skal følges ved utarbeidelse av søknad (se vedlegg 2).

Søknader skal sendes til: Post@fhf.no

Søknader merkes med saksnummer 24/00332

Tidsplan

14.10.2024: Utlysning offentliggjøres

13.12.2024, innen kl 14.00: Frist for innlevering av søknad

Desember 2024: Tilbakemelding til søkere om resultat av evaluering

Januar 2025: Tidligst oppstart av prosjekt

Behov for ytterligere presiseringer i fasen med utarbeidelse av søknad kan tas opp med FHF. Hvis det blir behov for endringer i utlysningsteksten, vil dette bli lagt ut på www.fhf.no (samme som denne utlysningen), men ingen endringer vil bli gjort etter 15.11.2024 kl. 12:00. Søkere er selv ansvarlige for å følge med om det legges ut slike endringer.

Problemstilling

Utfordringene med gjellesykdom har økt de siste årene både mtp hyppighet og geografisk utbredelse, men også mtp kompleksitet i årsakssammenhenger. Dette fører til redusert dyrevelferd og økonomisk tap både i ferskvanns- og sjøvannsfasen. God gjellehelse er også en av grunnforutsetningene for velferdsmessig forsvarlig lusebehandling. Samtidig har fiskehelsepersonell få verktøy som kan iverksettes for å enten forebygge eller redusere omfanget av kompleks gjellesykdom. Det er også et behov for en tiltaksplan for forebygging av kompleks gjellesykdom og verktøy for evaluering av gjellefunksjon, slik at unødige tap av fisk unngås. Det er gjort flere forsøk på kvalitativ og kvantitativ vurdering av gjellehelse-status til laks ved hjelp av ulike teknologiske løsninger. Likevel gjenstår det å finne en løsning/metode som har tilstrekkelig med informasjonsnøyaktighet, som kan gjøres på merdkanten, og som kan kobles til den respiratoriske kapasiteten til gjellene.

I felt rapporteres det om store merdvariasjoner i alvorlighetsgraden av gjellesykdom på samme lokalitet. Om man forstår mekanismene bak slike variasjoner i feltobservasjoner kan det gi et utgangspunkt for å unngå og forebygge kompleks gjellesykdom. Lærdom fra felt kan derfor være avgjørende for å forstå hvordan kompleks gjellesykdom utvikles.

FHF har finansiert store satsinger på gjellesykdom de siste årene ([901910](#), [901911](#), [901912](#) og [901872](#)). Det er likevel et behov for å bedre verktøyene for forebygging av kompleks gjellesykdom, evaluering av respiratorisk kapasitet til gjellene og reduksjon av omfanget av kompleks gjellesykdom i en merdpopulasjon.

Gjellesykdom er en av de viktigste fiskehelse og -velferdsutfordringene i produksjonsområdene 2-4 og en begrensende faktor på produksjonen i disse områdene. Det er derfor formålstjenlig å iverksette geografisk begrensede aktiviteter for å utvikle lokalt forankrede tiltak mot gjellesykdom som er basert på lokal kunnskap og erfaringer. I denne sammenheng vil kunnskap og erfaringer fra merdkanten være viktig for å identifisere hvilke tiltak som kan iverksettes mest effektivt og målrettet.

For å kunne identifisere forebyggende tiltak som kan raskt implementeres av fiskehelsepersonell i felt, er det nødvendig å 1) få oversikt over og validere eksisterende løsninger/strategier (forebyggende og avbøtende), 2) fremskaffe kunnskap om nye tiltak (teknologiske, biologiske, farmakologiske) som reduserer risiko for utviklingen av gjellebetennelse eller alvorlig gjellesykdom og 3) etablere og validere nye verktøy som kan brukes på merdkanten for å evaluere den respiratoriske kapasiteten til fiskens gjeller.

Disse tre delmålene skal adresseres i separate prosjekter.

Målsetting

Fremskaffe kunnskap om forebyggende og/eller avbøtende tiltak mot kompleks gjellesykdom og utvikle bedre verktøy til å vurdere gjellefunksjon.

Målsettingen skal nås gjennom tre separate delmål, som hver enkelt skal svares opp i separate prosjekter.

1. Validere effekten av metoder og strategier som brukes i næringen mot kompleks gjellesykdom.
2. Etablere og validere nye metoder som kan brukes på merdkanten for å evaluere respiratorisk kapasitet til gjellene
3. Teste ut nye tiltak (teknologiske, biologiske og farmakologiske) som kan redusere risiko for kompleks gjellesykdom og utvikling av alvorlig grad av gjellebetennelse. Det skal også synliggjøres når i produksjonsforløpet tiltak(ene) vil ha størst effekt.

Avgrensninger og særskilte føringer

- Det kan kun søkes på ett delmål per prosjekt.
- Det tas sikte på finansiering av inntil 3 prosjekter innen en økonomisk ramme på inntil 15 millioner kroner.
- Prosjektforslag kan ha en varighet på inntil 2 år, med mindre særskilte faglige grunner tilsier en lengre prosjektperiode, som i så fall må begrunnes
- Prosjektet skal aktivt involvere produsenter i produksjonsområde 2, 3 og 4 for å sikre geografisk relevans for tiltakene/tiltaksstrategiene samt en tilhørighet som sikrer lokalt engasjement og forpliktelse og dermed også gjennomføringsgrad
- I prosjektplanen skal det vises hvordan næringen så raskt som mulig kan dra nytte av resultater som oppnås underveis og det skal utarbeides en realistisk og felt-nær plan for hvordan resultatene best mulig skal formidles og implementeres i næringen. Målgruppen for resultatformidlingen fra prosjektet må involvere driftsledere og fiskehelsepersonell spesielt, men også produksjonssjefer.

Generelle forutsetninger

Det forutsettes for alle søknader at det gis en grundig beskrivelse av bakgrunn for prosjektet, inkludert eksisterende kunnskapsgrunnlag og hvordan prosjektet samspiller med eller er koordinert opp mot tilgrensende prosjekter der en eller flere av prosjektpartnerne deltar. Så langt som det er mulig skal også avgrensning og koordinering opp mot andre prosjekter beskrives.

Nytteverdi for næringen tillegges vesentlig vekt, og må være realistisk beskrevet i søknaden.

Beskrivelse av gjennomføringsplanen skal være tilstrekkelig detaljert, med tydelig inndeling i fornuftige arbeidspakker og beskrivelse av hypoteser, metodikk og statistikk.

Det skal i prosjektbeskrivelsen vises til vurdering og håndtering av risiko knyttet til gjennomføring av prosjektet.

Det skal angis hvordan prosjektet planlegges organisert (prosjektgruppe og roller), inkludert ressursinnsats i form av antall timer og timesatser, eller stillingsprosent dersom dette benyttes. Se ellers FHF's *Retningslinjer for prosjektbeskrivelser FoU-prosjekt* (vedlegg 2).

Organisering

Oppdragsgiver er FHF som vil følge opp de enkelte prosjektene med en prosjektansvarlig fagsjef (FHF-ansvarlig).

Utførende prosjektgruppe: Den som tildeles prosjektet/oppdraget organiserer team for gjennomføring av arbeidet. Arbeidet i prosjektgruppen ledes av prosjektleder (CV for prosjektleder legges ved søknaden). Prosjektleder og planlagt team opplyses om i prosjektbeskrivelsen. Eventuelt innleide ressurser og annet formalisert samarbeid skal beskrives detaljert og dokumenteres med avtaler.

Referansegruppe: FHF vil oppnevne en referansegruppe bestående av personer som representerer næringen og har relevant kompetanse i forhold til det enkelte prosjektets målsettinger. *Mandat for referansegrupper i prosjekter finansiert av FHF* finnes som vedlegg 3. FHF-ansvarlig er ikke medlem, men skal delta i referansegruppens møter. Prosjektleder skal lede referansegruppe-møtene, og andre fra prosjektgruppen kan delta når det er hensiktsmessig. Det bør avholdes minst ett årlig fysisk møte i referansegruppen i tillegg til digitale møter ved behov, spesielt i forbindelse med viktige milepæler eller veivalg i prosjektet. Det skal avholdes fysisk møte før prosjektslutt for gjennomgang av sluttleveranser og sluttrapport, før disse er å betrakte som endelige. Husk å budsjettere med kostnader til referansegruppemøter i prosjektbeskrivelsen.

Samarbeid med andre aktører: Dersom det er beskrevet samarbeid med bedrifter eller andre som bidrar faglig eller finansielt, må det legges ved signert intensjonsavtaler for det.

Leveranser

Mulige leveranser fra prosjektet er listet opp i pkt. 6 i *Retningslinjer for prosjektbeskrivelser FoU-prosjekt* (vedlegg 2).

Vitenskapelige artikler, fagrapporter, presentasjoner, populærformidling osv. skal være åpne leveranser som skal legges ut på FHF's nettside om prosjektet, i tillegg til åpen publisering i regi av tilsagnsmottager/FoU-institusjon. Faglig sluttrapport til FHF skal innholdsmessig være i henhold til FHF's *Retningslinjer for sluttrapportering*. Det oppfordres til å tenke kreativt om leveranseformer for å bidra til at kunnskap fra prosjektet så raskt som mulig kan tas aktivt i bruk i næringen.

Kvalitetssikring

FoU-institusjonen må sikre at arbeidet er gjenstand for tilfredsstillende kvalitetssikring, hvordan dette utføres skal beskrives i prosjektbeskrivelsen.

Kriterier for vurdering av søknader:

Prosjektsøknader gis en vurdering etter følgende kriterier (med vektning i parentes):

1. Prosjektforslagets relevans til utlysningen og målet med arbeidet (1,0)
2. Forskningskvalitet, inkludert metodevalg og statistikk (1,0)
3. Næringsnytte og hvordan resultatene kan utnyttes (0,8)
4. I hvilken grad vil prosjektet bidra til økt bærekraft (0,6)
5. Gjennomføringsevne: Prosjektorganisering, plan for håndtering av risiko, kvalitetssikring og faglige forutsetninger (0,7)
6. Tilknytning til andre relevante aktiviteter/prosjekter (0,3)
7. Budsjett og økonomisk ramme for arbeidet (0,5)
8. Formidlingsplan for å sikre størst mulig næringsnytte (0,8)
9. Søknadens vurderbarhet og dokumentkvalitet (0,3)

Søknaden må være så komplett at det kan foretas en evaluering basert på kriteriene ovenfor. Prosjektbeskrivelsen skal ikke overskride 10 sider ekskl. vedlegg som kan betraktes som tilleggsopplysninger.

FHF forbeholder seg retten til å:

- Avvise innkomne prosjektbeskrivelser som ikke er i tråd med målsettingen for utlysningen
- Avvise innkomne prosjektbeskrivelser som ikke oppfyller formelle krav i utlysningen og FHF's retningslinjer for prosjektbeskrivelser
- Be om avklaringer før og under evalueringen
- Avlyse konkurransen eller endre de(n) økonomiske rammen(e) for tilskudd dersom det foreligger saklig grunn, for eksempel ved bortfall av forventet/budsjettert inntekt eller andre forhold som ikke gjør det mulig å yte det planlagte tilskudd innenfor vedtatte investeringsrammer.
- Foreta ny utlysning
- Forespørre søkere om å samarbeide om prosjektgjennomføringen hvis det er viktig for den totale prosjektkvaliteten.
- Bruke ekstern kompetanse ved evaluering av prosjektbeskrivelser.

Behandling av søknader

- Søknaden gjennomgås av FHF for å avklare om de er i tråd med målsettingen for utlysningen og oppfyller de formelle krav som er satt
- Prosjektbeskrivelsene rangeres av FHF basert på score på evalueringskriteriene, samt eventuelt kommentarer og råd fra ekstern kompetanse.
- En innstilling lages og besluttes av FHF ut fra en totalvurdering av kriteriene.
- Søkere som besluttes tildelt støtte, kontaktes. Forutsetninger for tilsagn presenteres og valgt(e) miljø(er) får en frist til å akseptere/avslå å delta i videre løp.
NB! Tilsagn gis ikke på dette stadiet.
- FHF gir tilsagn til valgt(e) søker(e).
FHF's gjeldende Standardvilkår på tilsagnstidspunktet vil legges til grunn (Vedlegg 1)
- Etter at endelig beslutning om tildeling av prosjekt er tatt, vil alle søkere bli varslet om utfall.

Vedlegg

1. FHF's standardvilkår
2. Retningslinjer for prosjektbeskrivelser FoU-prosjekt
3. Mandat for referansegrupper i FHF

Dokumentene finnes her: [prosjektdokumenter](#)